

ХАРАКТЕРИСТИКА ІМЕННИКА СЕЛА ЛИЧКІВЦІ ТА ТРИБУХІВЦІ ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ, ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Із сивої давнини люди цікавилися значенням імені. Кожна власна назва це певне скупчення духовних, культурних, естетичних елементів. Ще наші предки добре розуміли яку силу несе у собі ім'я. У давнину існував звичай, що при хрещенні діти отримували два імені. Таємне ім'я дане при народженні знали лише найближчі люди, друге ім'я використовувалося у повсякденному спілкуванні. Вважалося, що якщо дізнатися потайне ім'я людини, то можна впливати на її долю, як у позитивному, так і у негативному планах. Секретне ім'я перестало бути таємницею, у людини залишилося тільки одне ім'я, що несе єдину функцію - ідентифікації людини в суспільстві, спілкування, комунікації. На сьогодні такого обряду не існує, але особливостями чоловічих та жіночих імен цікавляться науковці, студенти та просто зацікавлені люди.

«Імена – такі, як ми їх знаємо сьогодні, – виникли не одразу: вони пройшли довгий шлях становлення, розвитку, змін. Ім'я – це не спадкове і не родове найменування, а однопоколінна індивідуальна назва, яка надається людині при її народженні і під якою ця людина відома протягом усього життя в суспільстві» [1, с. 8].

Власні імена людей неодноразово були предметом мовознавчих студій. Прикладом ґрунтовного дослідження іменників окремих регіонів України є праці П.П. Чучки «Антропонімія Закарпаття», О. Ю. Карпенко, «Особові імена російського населення Півдня України», О. Ю. Касіма «Особові імена Одещини», Н. О. Свистун «Динаміка антропонімікону м. Тернополя ХІХ–ХХ с», Г. В. Бачинської «Антропонімія Закарпаття» та ін.

Мета статті: охарактеризувати іменник сіл Личківці та Трибухівці, визначити їх походження.

Об'єктом нашого дослідження ми обрали іменник сіл Личківці та Трибухівці Гусятинського району Тернопільської області.

Найпоширенішими за походженням є **грецькі** чоловічі імена. На першому місці знаходиться *Михайло* (93), *Іван* (85), *Микола* (74), *Василь* (57), *Степан* (54), *Андрій* (51). Рідкіснішими іменами є *Тарас* (16), *Дмитро* (15), *Олександр* (10), *Денис* (10), *Мирон* (7), *Анатолій* (7), *Юрій* (7), *Зіновій* (7), *Олексій* (7). Двічі трапляються такі імена, як *Григорій*, *Костянтин*, *Артем*, *Остап*, *Святослав*, *Леонід*, *Арсен*, *Євгеній*. Поодинокими є імена *Валерій*, *Арсеній*, *Мар'ян*, *Єгор*, *Євген*. На другому місці є **слов'янські** імена. Серед них найчастіше вживається *Володимир* (75), *Ярослав* (29), *Богдан* (25), *Ростислав* (3), *Євстахій* (1), *Броніслав* (1). У третю за поширенням групу входять **латинські** імена *Віталій* (19), *Максим* (10), *Віктор* (9), *Альбін* (1), *Інноцентій* (1). Зі **старослов'янського** походження фіксуються: *Йосип* (26), *Петро* (34), *Павло* (14). Запозичені з **німецької** мови імена: *Едуард* (1), *Франко* (1), *Леопольд* (1), *Едмунд* (1). **Давньоєврейські:** *Данило* (1), *Давид* (1), *Тадей* (1). Із **давньоруських** зустрічаються лише *Олег* (6), *В'ячеслав* (2). До **римських** імен належать *Сергій* (12), *Роман* (23). Серед **угорських** зустрічається *Станіслав* (3), **давньоскандинавських** *Ігор* (44), **польських** *Казимир* (1), **давньогрецьких** *Орест* (1), **слов'янських** *Владислав* (3), **тюркських** *Руслан* (6).

Серед жіночих імен найчастіше зустрічаються **грецького** походження: *Марія* (154), *Оксана* (57), *Галина* (46), *Ірина* (32), *Катерина* (29), *Леся* (24), *Степанія* (23), *Олександра* (21), *Олена* (15), *Стефанія* (10), *Анастасія* (9), *Євгенія* (9), *Дарія* (7), *Мар'яна* (5), *Уляна* (5), *Соломія* (4), *Орислава* (3), *Парасковія* (3), *Вероніка* (2). Одноразово зустрічаються такі жіночі імена грецького походження *Лідія*, *Ліна*, *Карина*, *Лариса*, *Теодозія*, *Тереза*, *Калина*, *Ангеліна*, *Дарія*, *Михайлина*, *Неоніла*, *Юстина*, *Єфимія*, *Майя*, *Агафія*, *Євстахія*, *Зінаїда*, *Ніна*. На другому місці знаходяться імена **латинського** походження: *Наталія* (58), *Тетяна* (27), *Вікторія* (16), *Юлія* (9), *Валентина* (7), *Лілія* (7), *Діана* (7), *Антоніна* (3), *Інна* (3), *Текля* (1), *Віта* (1), *Роксолана* (1), *Марта* (1). Серед **слов'янських** зустрічаються *Ярослава* (18), *Світлана* (17), *Людмила* (16), *Мирослава* (3), *Броніслава* (2), *Люба* (1), *Ванда* (1). **Французького** походження: *Кароліна* (2), *Евеліна* (1), *Віолетта* (1), *Луїза* (1), *Жанна* (1), *Анжела* (1), *Аліна* (1). **Римського** походження: *Корнелія* (2), *Романія* (1), *Валерія* (1). **Старослов'янського** *Іванна* (27), *Йосипа* (15), *Любов* (9), **давньоєврейського** *Анна* (2), *Тамара* (1), *Єва* (1), **давньоскандинавського** *Ольга* (99), **угорського** *Ілона* (3), **готського** *Алла* (2), **єврейського** *Ганна* (71), українського *Зоряна* (1), *Надія* (31), **тюркського** *Руслана* (2), **давньогрецького** *Гелена* (1), **давньоруського** *Віра* (6).

Отже, найуживанішими є імена *Михайло* та *Марія*, це церковно-християнські імена. В іменнику досліджуваних сіл привертають увагу жіночі імена, утворені від аналогічних чоловічих.

Табл. 1.

№	Чоловічі імена	Жіночі імена
1.	Броніслав	Броніслава
2.	Валерій	Валерія
3.	Віктор	Вікторія
4.	Євген	Євгенія
5.	Євстахій	Євстахія
6.	Іван	Іванна
7.	Йосип	Йосипа
8.	Мар'ян	Мар'яна
9.	Михайло	Михайлина
10.	Олександр	Олександра
11.	Роман	Романія
12.	Руслан	Руслана
13.	Степан	Степанія
14.	Ярослав	Ярослава

Утворення жіночих імен від імен чоловічих здійснювалося за допомогою додавання закінчення -а і переведенням названих утворень до іншого типу відмінювання. Причиною такого явища, як вважає М. Сенів, було суворе дотримання законів церкви. Очевидно, в день, коли народжувалася дівчинка, у святцях не було жіночого імені, тому новонародженій давали чоловіче ім'я у фемінізованій формі [3, с.137]. Причинами появи великої кількості парних календарних імен криються в потребах дуже віддалених від нас часів. Перша – це потреба розширення списку імен, яких у святцях XII-XIV ст. було дуже мало. Друга причина – у церковних календарях імена святих великомучеників були записані то в родовому, то в називному відмінках, а форма називного відмінка багатьох жіночих імен (Марія) схожа на форму родового відмінка багатьох чоловічих імен (Зеновія). Ці чоловічі імена неосвіченими попами з глибокої провінції сприймалися як жіночі. Спочатку в рукописних, а пізніше і в друкованих церковних календарях список жіночих імен поповнювався і розширювався за рахунок чоловічих імен у формі родового відмінка. Наступною причиною було очікування батьками народження сина, а коли народжувалася дочка – то і називали її чоловічим ім'ям.

Отже, жіночий іменник «більш схильний до перемін моди» [2, с. 204], яка диктує популярність того чи іншого імені. Серед чоловічих переважають традиційні та класичні імена.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинська Г. В. Особливості жіночого іменника. / Г. В. Бачинська // Укр. пропріальна лексика. – К., 2000. – С. 7-12.
2. Свистун Н.О. Динаміка антропонімікону м. Тернополя XIX-XX ст. / Н. О. Свистун – Тернопіль; Крок, 2011. – 306 с.
3. Сенів М.И. Украинская антропонимия XIV-XVIII вв. (женские именованія): Автореф. дис. ...канд.. філол.. наук. / М. И. Сенів – Ужгород, 1986. – 16 с.

Вівчар Т.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

СТИМУЛЮЮЧА РОЛЬ ОЦІНОК У ШКОЛЯРІВ

Відомий педагог ХХ століття С. Френе заявляв: «Ніхто – ні дитина, ні дорослий – не любить, щоб за ним наглядали і карали, це завжди сприймається як зазіхання на їхню гідність, особливо, коли це відбувається привселюдно». «Покарання оцінкою принижує як учня, так і вчителя. До того ж ніколи не досягається бажаної мети, бо це останній засіб» [4, с. 23–24].

Оцінки – кількісні показники якості результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Вони повинні охоплювати всі аспекти навчально-пізнавальної діяльності, мають бути повними, справедливими, обґрунтованими і об'єктивними. На думку В. Ягупова, «в кожного учня з кожною оцінкою пов'язані певні переживання: він аналізує, обмірковує її; інколи йому здається, що ця оцінка несправедлива, тому в нього може виникнути негативний емоційний стан. Обов'язок педагога – обґрунтувати оцінку і довести до розуміння учня» [5, с. 414].

Оцінка навчальних досягнень учнів виконує такі функції: контролюючу, навчальну, діагностико-коригуючу, стимулююче-мотиваційну, виховну. Вплив оцінки на навчальну активність школярів досліджували Ш. Амонашвілі, Б. Ананьєв, О. Савченко, В. Сухомлинський та інші. На їхню думку, оцінка є засобом мотивації навчальної діяльності. Вчені В. Семиченко та В. Заслуженюк вважають, що вчитель при оцінюванні повинен звертати увагу не лише на знання, уміння і навички, а й на життєві обставини, оскільки вони в окремих випадках можуть суттєво впливати на результати навчання. Також неправильним є те, що вчителі використовують оцінку як засіб виховання (ставлять двійку за погану поведінку на уроці).

Мета статті – охарактеризувати роль оцінки як засобу стимулювання для школярів.

На сучасному етапі розвитку системи освіти в Україні педагоги «відмовляються від звичайних форм спонукання до учіння за допомогою оцінок. Адже оцінка є показником того, що зміг досягти кожен учень, а постійна увага до оцінки з боку батьків чи вчителів впливає на бажання учня соціально утвердити себе, довести свою інтелектуальну спроможність. Однак вченими доведено, що мотиви діяльності школяра, зокрема пізнавальної, є найбільш вагомим фактором його розвитку. Тут іде мова про бажання здобути глибокі знання, про інтерес до навчання, про потребу стати висококваліфікованим спеціалістом, а про цілеспрямованість у здобутті певної професії тощо. Саме тому майстром педагогічної праці вважається той вчитель, що зміг «перевести» стимули у мотиви навчальної діяльності» [1, с. 16].

Оцінки в загальноосвітніх школах найчастіше виставляються за домашнє завдання. Тому педагогом стає важко виявити прогалини у знаннях школярів з кожного предмета. Але учень у свою чергу усвідомлює, що він не може рухатися далі, оскільки це не дозволяє зробити рівень його знань. Якщо учню не надати своєчасної допомоги, він поступово здобуде «тавро» слабкого, невстигаючого. Оцінка перестане стимулювати пізнавальну діяльність школяра.

На думку Л. Петренко, «до важливих педагогічних умов ефективного використання оцінки можна віднести: систематичне здійснення контролю; повноту інформації про оцінку; диференціацію й індивідуалізацію контролю; врахування індивідуальних особливостей кожного учня; щире співпереживання» [1, с. 16]. Вчений вважає, що контроль, який застосовується при використанні стимулюючої оцінки, служить для визначення досягнень і успіхів учня в навчальній діяльності, дозволяє